

Itäisen ja eteläisen Suomen vesihuoltostrategia 2050

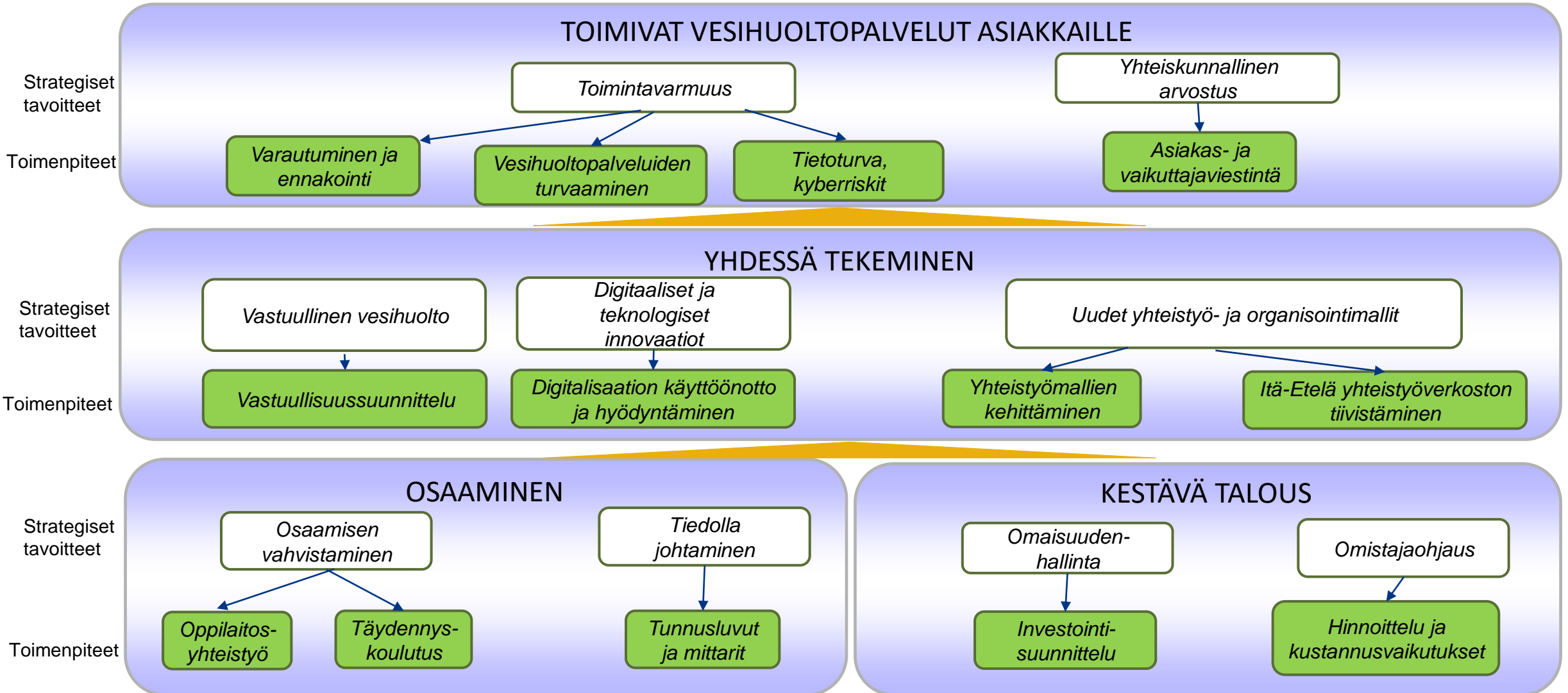
Pohjois-Savon vesihuollon toimenpidesuunnitelma

Pohjois-Savon vesihuollon strategiakartta

Visio 2050 - Yhdessä tekemällä vastuullista vesihuoltoa

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

POHJOIS-SAVON VESIHUOLLON KEHITTÄMISEN TOIMENPIDESUUNNITELMA

VERSIO 2.3.2022

TOIMENPIDESUUNNITELMA

TOIMIVAT VESIHUOLTOPALVELUT ASIAKKAILLE

Tavoitteet: Toimintavarmuus ja yhteiskunnallinen arvostus

Tavoite Toimintavarmuus

Toimenpide	Kuvaus	Vastuu/ osallistujat	Aikataulu
<i>Varautuminen ja ennakointi</i>	<p>Yhteistyöharjoitukset- ja koulutukset: häiriötilannesuunnittelua ja osaamisen jakamista tehdään yli kunta- ja maakuntarajojen tarkoituksenmukaisilla kokoonpanoilla.</p> <p>Perustetaan varautumisen yhteistyöryhmä, joka organisoii yhteistyöharjoituksia ja koulutuksia. Sovitaan harjoituksen teemat ja rajaukset. Tapahtumissa hyödynnetään aiemmin tapahtuneita tilanteita ja otetaan huomioon esim. desinfiointi, valmiusvarastot, syöttöyhteet.</p> <p>Osallistutaan itä-etelä yhteistyöalueen monialaisen ennakointityöryhmän toimintaan (teemaryhmät), jossa yhdistetään keskeinen ennakointitieto ja joka jakaa sekä jalkauttaa varautumistyötä.</p>	<i>ELY-keskus (mukana organisoinnissa), vesihuoltolaitokset ympäristösuojelu- ja terveystoimikunnat</i>	<i>2022 alkaen</i>
<i>Vesihuoltopalveluiden turvaaminen</i>	<p>Vesihuoltopalveluiden laadukkuus ja toiminnan jatkuvuus taataan taloudellisesti ja toiminnallisesti kestävän laitokseen ja organisoitumisen kautta. Rakennemuutosta edistetään alueella tehtävän yhteistyön ja uusien toimintamallien muodossa. Järjestetään Pohjois-Savon sisällä alueelliset tilaisuudet, joissa käydään läpi erilaisia organisoitumisvaihtoehtoja.</p> <p>Huomioidaan myös esim. lakisäätötehtävät, ennallistaminen, uudet vedenottohankkeet, varavesisuunnitelmat ja pohjaveden suojeleminen</p>	<i>ELY-keskus, vesihuoltolaitokset, ympäristöviranomaiset, kunnat</i>	<i>2022 alkaen</i>
<i>Tietoturva, kyberriskit</i>	<p>Pysytään ajan tasalla ja vaihdetaan tietoa tietoturva-vaatimuksista ja tarkennetaan henkilötietoasetusten muutosten tarpeet. Tunnistetaan uhat ja vaihdetaan kokemuksia isojen laitosten välillä, välittäen tietoa myös muille toimijoille. Tietoturvateemoista keskustellaan Pohjois-Savon varautumisen yhteistyöryhmässä. Mukana myös ELYjen kyberasiantuntija..</p>	<i>Vesihuoltolaitokset ja ELY-keskus</i>	<i>2022-2023</i>

Tavoite: Yhteiskunnallinen arvostus

Toimenpide	Kuvaus	Vastuu	Aikataulu
Asiakas- ja vaikuttajaviestintä	<p>Alue viestittää yhdessä ja itsenäisesti vesihuollon merkityksestä yhdiskunnan elintärkeänä toimintona ja välttämättömyyspalvelun saatavuuden varmistamisesta. Viestintää toteutetaan suunnitellusti, laaja-alaisesti ja ymmärrettävästi eri kohderyhmille. Viestinnässä korostuu positiivisuus, käytännölläisyys ja jokapäiväinen arkielämä.</p> <ol style="list-style-type: none">Perustetaan yhteinen viestintätiimi, joka laatii vuosittain yhteisen viestintäsuunnitelman ja yhteiset menettelyt (aikataulut, teemat)Laaditaan toimijakohtaiset viestintäsuunnitelmat (aikataulut, teemat)Järjestetään tietoiskuja, esim. Maailman vesipäivä ja talousvesiasetus <p>Hyödynnetään digitaalisia ratkaisuja ja erilaisia viestintäkanavia tehokkaasti.</p>	<p>Alueen kunnat, maakuntaliitto, vesihuolto-laitokset ja valvontaviranomaiset sekä palveluntarjoajat ja edunvalvojat</p> <p>ELY-keskus + sidosryhmät (vuosikello), VVY, Savo-Karjalan vesienhuoltoyhdistys</p>	Jatkuva
Lainsäädäntöön vaikuttaminen	<p>Alue osallistuu yhdessä tai itsenäisesti vesihuollon kannalta tarkoituksenmukaisen lainsäädännön aikaansaamiseen. Yhdessä vaikuttamalla varmistetaan paremmin kuulluksi tuleminen ja saadaan tuotua esille alueelliset kokemukset, "kipupisteet" ja kehittämistarpeet.</p> <p>Otetaan huomioon valtakunnalliset ja poikkialhallinnolliset strategiat, ohjelmat ja suunnitelmat (esim. vesienhoidon toimenpideohjelmat) osana vesihuollon kokonaisuutta.</p>	<p>Alueen kunnat, maakuntaliitot, vesihuolto-laitokset ja valvontaviranomaiset sekä palveluntarjoajat ja edunvalvojat</p>	Jatkuva, tarvittaessa

TOIMENPIDESUUNNITELMA

YHDESSÄ TEKEMINEN

Tavoitteet: vastuullinen vesihuolto, digitaaliset ja teknologiset innovaatiot, yhteistyö- ja organisointimallit

Tavoite Vastuullinen vesihuolto

Toimenpide	Kuvaus	Vastuu	Aikataulu
Vastuullisuussuunnittelu (kestävä kehitys)	Kuntien ja kaupunkien vesihuollossa laaditaan osana toiminnan kehittämistä vastuullisuusohjelma , joka perustuu YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen. Valittavat vastuullisuutta vahvistavat teemat voivat olla mm. bio- ja kiertotalous, lainsäädännön noudattaminen, terveys- ja ympäristöarvot, energiatehokkuus sekä talous. Kunnat toimivat vastuullisesti ja turvaavat taloudelliset resurssit vesihuoltolaitoksilleen.	Kuntien ja kaupunkien vesihuoltolaitokset, vesiosuuskunnat ml. Terveys, kuntapäätäjien tukeminen, ELY-keskukset	2022 alkaen
	ELY-keskuksia on ohjeistettu tunnistamaan 3–5 YK:n kestävän kehityksen tavoitetta (Sustainable Development Goals, SDGs), joiden saavuttamista virastot ja laitokset voivat omalla toiminnallaan merkittävimmin edistää. Valittujen tavoitteiden eteen tehtävästä työstä kertominen tulee olemaan valtionhallinnon vastuullisuusraportoinnin keskiössä . ELYjen vesihuollon vastuuhenkilöt konkretisoivat valittujen tavoitteiden mukaisesti toimenpiteitä, jotka edistävät vastuullisuuden toteutumista vesihuollossa. Valmistelutyön tueksi tehdään yhtenäinen vastuullisuusohjelma mallipohja ja suunnittelutyökaluja, joita voidaan hyödyntää työskentelyllä.	ELY-keskukset	2022 alkaen

Toimeenpanosuunnitelma

Tavoite Digitaaliset ja teknologiset innovaatiot

Toimenpide	Kuvaus	Vastuu	Aikataulu
<i>Digitalisaation käyttöönotto ja hyödyntäminen</i>	<p>Järjestetään verkostotapaamisia, joissa levitetään tietoa digitalisaation ja etäluennan mahdollisuuksista. Käynnistetään yhteistyössä digipilotteja laitosten, klusterien ja yritysten kesken pilottien toteuttamiseksi.</p> <p>Toteutetaan ELY-hanke, jossa kerätään ja levitetään tietoa digitaalisten ratkaisujen hyödyistä vesiosuuskunnille</p> <p>Hyödynnetään Kuopion vesiklusteria (Water Cluster) digitalisaation mahdollisuuksissa, mukana tutkimuslaitokset (GTK, Savonia, UEF, Nokia jne.)</p>	<i>Päävastuu laitoksilla, kunnat, lisäksi mukana ELYt, Savonia</i>	2022-23

Tavoite Yhteistyö- ja organisointimallit

Toimenpide	Kuvaus	Vastuu	Aikataulu
Yhteistyömallien kehittäminen	<p>Perustetaan Pohjois-Savon alueen vesihuollon kehittämisen yhteistyöryhmä ja sovitaan ryhmälle säännölliset tapaamiset 1-2 kertaa vuodessa, joihin kutsutaan tarvittaessa sidosryhmien edustajia.</p> <p>Laaditaan selvitys vesihuollon eri toimijoiden yhteistyömalleista. Selvitykseen sisältyy kartoitus vesihuollon toimijoista ja niiden rooleista sekä analyysi yhteistyömahdollisuuksista ja kehittämiskohteista sekä ehdotus parhaista yhteistyömalleista. Tässä mukana myös tarkoituksenmukaiset laitoskoot, yhteiset hankinnat ja organisoinnit.</p> <p>Luodaan maakunnallisesti muokattavissa oleva yhteistyömalli hyödyntäen jo käytössä olevia malleja ja otetaan malli laajasti käyttöön. Kehitetään mallia tarvittaessa kokemusten pohjalta.</p>	<p>Selvitys: ELYt</p> <p>Kunnat, vesihuoltolaitokset, muut viranomaiset ja vesihuoltotoimijat.</p>	<p>Selvitys 2022</p> <p>Edistetään yhteistyömallien käyttöönottoa 2023</p> <p>Jatkuva</p>
Itä-Etelä-yhteistyöverkoston tiivistäminen	<p>Sovitaan Itä-Etelä-yhteistyöalueen yhteistyöverkoston tapaamis- ja muista yhteistyöjärjestelyistä (teemaryhmät, IE-alueen foorumeita, koulutustilaisuudet). Järjestetään säännöllisesti (1-2 krt/v) tapaamisia, joihin kutsutaan tarvittaessa sidosryhmien edustajia.</p> <p>Laaditaan strategian toteutumisen seuranta ja päivitys näihin liittyvät mittarit.</p>	<p>Kiertävä vastuu, aloittaja KESELY.</p>	<p>Tapaamisjärjestelyistä sopiminen 2022</p> <p>Jatkuva</p>

TOIMENPIDESUUNNITELMA

OSAAMINEN

Tavoitteet: Osaamisen vahvistaminen ja tiedolla johtaminen

Tavoite Osaamisen vahvistaminen

Toimenpide	Kuvaus	Vastuu	Aikataulu
<i>Oppilaitosyhteistyö</i>	<p>Tutkintotavoitteellinen koulutus: Kartoitetaan työelämälähtöisesti tarvittavan vesihuolto-osaamisen puutteet ja eri oppilaitosten vahvuusalueet, jonka jälkeen koulutusta kehitetään yhteistyössä, toisten vahvuuksia hyödyntäen.</p> <p>Jatketaan harjoitteluyhteistyötä oppilaitosten ja vesilaitosten kanssa, sekä laaditaan tarvittaessa vesihuoltoaiheisia opinnäytetöitä. Tarjotaan myös kansainvälistä opiskelijavaihtoa.</p> <p>Järjestetään oppilaitosvierailuita vesilaitoksille ja/sekä käydään kouluissa kertomassa vesihuollosta.</p>	<i>Vesihuoltotoimijat, oppilaitokset</i>	<i>2023 alkaen</i>
<i>Täydennyskoulutus</i>	<p>Koulutus- ja tutkimuslaitosten yhdessä järjestämässä koulutuksissa keskitytään vesihuoltoalan eri ammattiryhmien räätälöityihin koulutuksiin IE- alueen strategisten tavoitteiden ja esille nousevien tarpeiden mukaan. Huomioidaan myös substanssiosaamisen ulkopuolinen koulutus.</p> <p>Uusista ja hyväksi havaituista vesihuollon käytännöistä järjestetään havainnollisia ja käytännönläheisiä tapahtumia. IE –alueella järjestään omia ajankohtaistapahtumia vesihuoltoon liittyen.</p> <p>Vesihuoltoalan toimijat (esim. T&K /SYKE) levittävät alan tutkimus/opinnäytetöiden tuloksia vesihuoltoverkostoille kootusti ja tiiviisti esimerkiksi ajankohtaistapahtumien yhteydessä.</p>	<i>IE-alueen toimijat yhdessä, Vesifoorumi (FWF), alan klusterit</i>	Jatkuva 2022 alkaen Jatkuva

Tavoite: Tiedolla johtaminen

Toimenpide	Kuvaus	Vastuu	Aikataulu
Tiedon analysointi ja hyödyntäminen	<p>Ajantasainen ja luotettava tieto sekä tiedolla johtaminen tukevat vesihuollon strategista päätöksentekoa ja tulevaisuuteen varautumista. Tieto tukee myös aluekehittämistä ja elinkeinojen lisäämistä sekä maankäytön ja vesihuollon suunnittelun yhteensovittamista. Tiedolla vastataan myös kuntalaisten ja laitosten asiakkaiden tarpeisiin, kysymyksiin ja investointisuunnitteluun.</p> <p>Tunnistetaan paikkatietojen käyttömahdollisuudet vesihuollossa. Tunnistetaan olemassa oleva tieto ja tiedon lisätarpeet. Kehitetään tiedon keräämistä ja jalostamista. Koostetaan päättäjille vesihuollon monipuolista tilannekuvaa tietoon perustuen sekä tuetaan tietoon pohjautuvaa päätöksentekoa.</p>	<p>Päävastuu: Kunnan tekninen toimi, vesihuoltolaitokset, kuntien luottamushenkilöt</p> <p>Muu vastuu: ELY, maakuntaliitot, valvontaviranomaiset, SYKE</p>	Jatkuva
Tunnusluvut ja mittarit	<p>Tiedolla johtamisen tukena on käytössä yhteiset ja selkeät tunnusluvut ja mittarit vesihuollon kehityksen seurantaan sekä toimenpiteiden vaikutusten ja alueellisen strategian toteutumisen seurantaan. Tunnusluvut ja mittarit ovat sekä toimijakohtaisia että yhteisiä..</p>	<p>Kunnan tekninen toimi, vesihuoltolaitokset maakuntaliitot, Valvontaviranomaiset</p>	2022 alkaen

TOIMENPIDESUUNNITELMA

KESTÄVÄ TALOUS

Tavoitteet: Omaisuudenhallinta ja omistajaohjaus

Toimeenpanosuunnitelma

Tavoite Omaisuu denhallinta

Toimenpide	Kuvaus	Vastuu	Aikataulu
Investointisuunnittelu	<p>Otetaan käyttöön yhdenmukainen systemaattinen omaisuudenhallinta- ja investointisuunnittelu –käytäntö. Pitkäjänteinen omaisuudenhallinta ja investointisuunnittelu on tärkeä osa kunnan ja vesihuoltolaitosten toimintaa. Vesihuoltolaitosten tulee tehdä pitkän aikavälin omaisuudenhallinta-/ investointisuunnitelmia ja toimia jatkossa suunnitelmien mukaisesti.</p> <p>Määritetään ohjeistus ja tukikäytännöt pienten vesihuoltolaitosten suunnitelmien laadinnan tukemiseksi.</p> <p>Järjestetään alueellinen koulutuspäivä aiheesta vesihuoltolainsäädännön uudistuksen jälkeen</p> <p>Käyttöön otetaan arjessa hyvien käytäntöjen jakamisen toimintamalli (opitaan toisiltamme)</p>	<p>Vesihuoltolaitokset (tiedon kerääminen, suunnitelmien laatiminen ja niiden toteuttaminen)</p> <p>ELY-keskukset</p> <p>Toimijat yhdessä</p>	<p>Jatkuva</p> <p>vesihuoltolainsäädännön uudistuksen jälkeen</p> <p>Jatkuva</p>

Toimeenpanosuunnitelma

Tavoite Omistajaohjaus

Toimenpide	Kuvaus	Vastuu	Aikataulu
<i>Hinnoittelu ja kustannusvaikutukset</i>	<p>Vesihuoltoinvestoinnit tulee periä asiakastuloina. Kestävä ja kustannustehokas vesihuolto edellyttää kunnilta ja laitoksilta talouden suunnitelmallisuutta ja pidemmän ajan varautumista. Hinnoittelu ja kustannusvaikutukset tulee arvioida ja toteuttaa sekä laitostoimintaa edistävällä tavalla että myös asiakastyytyväisyyttä varmistamalla.</p> <p>Toteutetaan koko alueen yhteisen vesihuoltolaitosten kustannuskattavuusselvityksen laadinta yhteisin kriteerein. Selvityksestä on irrotettavissa myös maakunnittaiset osiot palvelemaan seurantaa ja myöhempiä päivitystoimenpiteitä.</p>	<i>Kunta, vesihuoltolaitokset, edunvalvonta</i>	<i>2022-2024, tämän jälkeen 5 vuoden välein?</i>